

PEMBINAAN DAN PENGESAHAN INSTRUMEN KEMAHIRAN INSANIAH BAGI SUBJEK PERAKAUNAN DI MATRIKULASI

Uvathi Mariappan

*Arsaythamby Veloo

Kanageswari Suppiah Shanmugam

School of Education and Modern Languages,
University Utara Malaysia, (UUM), Malaysia

*arsay@uum.edu.my

Abstract: The purpose of this study is to build and validate instruments to assess the soft skills of matriculation students who take the accounting subject. 71 first semester students at the Perak Matriculation College consisting of 25 male students and 46 female students were sample studies. Soft skills instruments are adapted and modified from the Integrated Grade Average Grade (CGPA) (Higher Education Institution) - (2016). The soft skills are measured using Learning Outcome Domain (LOD), which consists of 38 items representing six domains of learning outcomes based on the Malaysian Qualifications Framework. The learning outcome domain consists of social responsibility (4 items), values, attitudes and professionalism (6 items), communication skills, leadership and teamwork (12 items), critical skills and problem solving skills (5 items), information management skills and lifelong learning (6 items), management skills and entrepreneurship (5 items). The factor load for each item is within the range of 0.50 to 0.90. All these factors explain 65.54% of soft skills. The reliability value of each of the six learning resource domains lies within the range of 0.7 to 0.8. Based on validity and reliability, this instrument consists of 38 items and can be used to measure the soft skills of accounting students in matriculation.

Keywords: *Matriculation Student, Soft Skills*

PENGENALAN

Pada era kini, pasaran kerja global telah mengenal pasti kemahiran insaniah merupakan kemahiran yang perlu dimiliki oleh setiap graduan (Pukelis & Pileicikiene, 2010). Ini kerana penguasaan kemahiran insaniah merupakan faktor yang paling signifikan serta penyumbang tertinggi terhadap kebolehpasaran graduan (Rozita, 2018). Kemahiran insaniah telah lama dipraktikkan dalam kurikulum di peringkat global. Di antaranya Projek *The DeSeCo* (Definition and Selection of Competencies) telah diperkenalkan pada tahun 1997, dan kebanyakan negara merujuk projek ini dalam mengaplikasikan kemahiran insaniah menerusi sektor pendidikan (Curtis, 2004).

Sistem pendidikan di Malaysia turut merasa bahang kesan daripada isu global ini untuk menyediakan graduan menghadapi Revolusi Industri 4.0. Sehubungan dengan itu, pendidikan dilihat sebagai agenda penting dalam merealisasikan perubahan dan pencapaian. Dalam usaha mendewasakan pelajar dengan pelbagai kemahiran, pendidik berperanan sebagai agen pelaksana perubahan. Satu persoalan yang sering difikirkan ialah bagaimanakah para pendidik dapat membantu pelajar terutamanya dalam bidang perakaunan untuk memenuhi kemahiran insaniah (De Villiers, 2010; Kavanagh & Drennan, 2008). Ini kerana pelajar merupakan pelaburan terpenting dan menjadi teras kepada pembangunan sesebuah negara. Bagi mengatasi cabaran tersebut, pendidik menggunakan instrumen kemahiran insaniah dimana ia merupakan pembelajaran berpusatkan pelajar dan sejajar dengan keperluan kurikulum (Rubrik PNGK Bersepadu, 2016) pada peringkat prauniversiti di matrikulasi. Penerapan elemen kemahiran insaniah dalam Program Perakaunan bertepatan dengan misi Bahagian Matrikulasi untuk membangunkan potensi pelajar melalui pendidikan prauniversiti yang berkualiti untuk melahirkan modal insan yang cemerlang.

Spesifikasi Kurikulum Perakaunan Program Matrikulasi (2018) berteraskan Pendidikan Berasaskan Hasil (*Outcome Based Education, OBE*) lebih menfokuskan kepada peningkatan kualiti dan kemenjadian pelajar. Walaupun banyak penambahbaikan telah dilaksanakan demi meningkatkan kualiti dan kompetensi pelajar, tetapi masih terdapat paradigma yang menjerumuskan pelajar kepada pencapaian CGPA 4.0 berorientasikan peperiksaan. Keadaan ini membawa kepada kepincangan dalam penguasaan kemahiran insaniah dalam kalangan pelajar dan memberi implikasi terhadap hasrat negara untuk menyediakan tenaga mahir yang berkualiti.

Penyelidik mendapati terdapat faktor yang membawa kekurangan kajian berkenaan kemahiran insaniah dijalankan keatas pelajar perakaunan di matrikulasi. Hal ini kerana, penerapan dan penilaian terhadap kemahiran insaniah kurang dijalankan bagi melihat kepada kompetensi pelajar matrikulasi kerana kekurangan instrumen yang khusus untuk mengukur kemahiran insaniah sepertimana yang digunakan di institusi pengajian tinggi. Oleh itu, terdapat keperluan untuk membina instrumen yang mempunyai tahap kebolehpercayaan dan kesahan yang baik untuk menilai kemahiran insaniah bagi melahirkan modal insan yang berkemampuan, berketerampilan dan mampu bersaing di matrikulasi.

Maka objektif kajian ini adalah untuk menentukan kesahan dan kebolehpercayaan instrumen kemahiran insaniah bagi subjek perakaunan di peringkat matrikulasi. Instrumen ini digunakan untuk membangunkan kemahiran insaniah dalam kalangan pelajar Perakaunan khususnya inisiatif yang berasaskan aktiviti pengajaran dan pembelajaran.

Kemahiran Insaniah

Kemahiran insaniah tidak mempunyai maksud yang khusus kerana istilah ini berbeza-beza mengikut negara dalam pelbagai sebutan serta tidak terdapat kerangka yang tetap (Rodiah, 2009). Di Australia dan Kanada, kemahiran insaniah disebut sebagai “*Key Competencies*” atau kemahiran kebolehpasaran. Di Malaysia kemahiran ini disebut sebagai kemahiran insaniah atau kemahiran generik (Kementerian Pengajian Tinggi, 2006. Menurut Wong, Rosnidar dan Syakirah (2015) kemahiran insaniah ini bukan sahaja bagi memenuhi keperluan dan kehendak dalam dunia pekerjaan yang penuh dengan cabaran malah ia merupakan elemen yang perlu diterapkan dalam diri seseorang pelajar di semua institusi pendidikan.

Kemahiran insaniah ini boleh dipraktikkan oleh pelajar semasa proses pengajaran dan pembelajaran dengan pelaksanaan tugas (Mohd Hasril, Isma, Fathin & Norhayati, 2016). Kemahiran insaniah memperlihatkan pencapaian atribut pelajar yang terdiri daripada enam domain hasil pembelajaran (LOD) berdasarkan Kerangka Kelayakan Malaysia (MQF) iaitu kemahiran tanggungjawab sosial, nilai, sikap dan profesionalisme, kemahiran komunikasi, kepimpinan dan kerja berpasukan, kemahiran kritikal dan kemahiran menyelesaikan masalah, kemahiran pengurusan maklumat dan pembelajaran sepanjang hayat, kemahiran mengurus dan keusahawanan (Kerangka Kelayakan Malaysia, 2012).

Tanggungjawab Sosial (LOD 1)

Dalam kehidupan remaja, hubungan sosial dengan rakan sebaya mewujudkan kemahiran dan budaya seperti bekerjasama dan hormat-menghormati (Mohd Anuar & Norshahril, 2011). Dalam elemen kemahiran dan tanggungjawab sosial, atribut yang terkandung ialah hormat, keyakinan diri, kesedaran sendiri, komunikasi sosial dan tanggungjawab sosial (Rubrik PNGK Bersepadu, 2016). Tanggungjawab sosial lebih berfokus kepada meningkatkan pengetahuan demi kesejahteraan komuniti bersama. Di samping itu, individu perlulah berinteraksi sesama ahli komuniti secara baik dengan mendengar, memahami, berkongsi serta memberi maklum balas. Keadaan ini mampu menerapkan dan mengekalkan hubungan kolaboratif sesama masyarakat yang terdiri daripada pelbagai budaya. Seseorang yang mempunyai kemahiran ini sentiasa mengambil inisiatif untuk melibatkan diri dalam masyarakat. Mereka juga berperanan sebagai agen perubahan dalam masyarakat dengan menjaga nilai moral dan norma dalam masyarakat (Rubrik iCGPA Politeknik, 2016).

Nilai, sikap dan profesionalisme (LOD 2)

Graduan yang berkualiti merupakan graduan yang memiliki nilai moral yang tinggi, berpersonaliti baik, berproaktif, berbudi bahasa, berintegriti tinggi, bijaksana, adil dan amanah (Mohd Zulkifli, 2007). Kemahiran beretika dan moral merupakan tunjang dalam membentuk masyarakat yang bersahsiah. Skop pengajaran etika dan moral professional perlu disalurkan menerusi program pengajaran dan pembelajaran dalam bentuk akademik dan bukan akademik kerana ia menjadi landasan untuk meningkatkan kredibiliti dan melahirkan graduan yang berkualiti (Mohamad zaid Mustafa et al., 2010). Nilai jati diri yang teguh dapat membentuk modal insan yang berkualiti, seimbang dan mengarah kepada pembangunan sesebuah organisasi. Sementara itu, teknik pengukuhan positif seperti pujian dapat meningkatkan motivasi dan semangat pelajar untuk membentuk akhlak pelajar. Hal ini disokong dalam kajian Mohd Khamdani Sairi (2010) yang menyatakan pujian merupakan elemen penting dalam meningkatkan motivasi dan penghargaan kepada pelajar.

Kemahiran Komunikasi, Kepimpinan Dan Kerja Berpasukan (LOD 3)

Kemahiran komunikasi adalah berkaitan dengan kemampuan untuk memindahkan dan menerima maklumat dengan mudah (Hancock et al., 2009; Awayiga, Onumah & Tsamenyi, 2010). Tambahan lagi, mendengar secara efektif untuk mendapat maklumat, memahami pandangan atau pendapat orang lain. berkemampuan untuk menyampaikan idea secara lisan atau bertulis kemahiran komunikasi serta berbincang secara berkumpulan merupakan aspek yang terlibat dalam kemahiran berkomunikasi (Hancock et al., 2009; Fortin & Legault, 2010). Jones (2011) menegaskan bahawa di samping kemahiran komunikasi yang diperlukan oleh majikan dalam bidang perakaunan, kemahiran komunikasi bertulis juga merupakan aspek penting untuk menyediakan dokumentasi.

Kemahiran kepimpinan ialah kemampuan seseorang mempengaruhi orang lain agar dapat bekerjasama dalam mencapai matlamat yang ingini oleh sesebuah organisasi (Syed Ismail & Ahmad Subki, 2013). Dalam konteks matrikulasi, kemahiran memimpin diterapkan melalui aktiviti kumpulan dan persatuan. Bagi melahirkan pemimpin yang berkaliber di peringkat matrikulasi, pelajar diberi tanggungjawab untuk mengurus, bekerjasama dengan ahli kumpulan dengan memberi arahan yang jelas, memotivasikan ahli kumpulan dalam meningkatkan prestasi dan menjana idea bernas dan dinilai secara khusus.

Kemahiran kerja berpasukan ialah keupayaan seseorang individu untuk bekerja dan bekerjasama dengan individu lain yang mempunyai latar belakang sosial dan budaya yang pelbagai bagi mencapai matlamat yang sama. Pelajar haruslah peka dalam membina hubungan kerja yang baik dengan rakan-rakannya dengan menghormati sikap, tingkah laku, dan kepercayaan orang lain. Kerja secara berpasukan memberi peluang kepada pelajar untuk memainkan tanggungjawabnya sebagai pemimpin dan ahli kumpulan secara bergiliran (Kementerian Pengajian Tinggi Malaysia, 2006). Guru perlu merangka kerja mengikut kriteria tertentu bagi memastikan model pembelajaran koperatif yang terdiri daripada lima elemen diaplikasikan dalam kalangan pelajar. Lima elemen yang terlibat dalam pembelajaran koperatif ialah sikap positif antara ahli kumpulan, akauntabiliti individu dan kumpulan yang positif, interaksi bersemuka, kemahiran interpersonal dan matlamat kumpulan yang jelas (Johnson, Johnson & Roseth, 2010).

Kemahiran kritikal dan kemahiran menyelesaikan masalah (LOD 4)

Kian hari, pembelajaran dan tugas pelajar di institusi pengajian tinggi (IPT) menjadi lebih kompleks dan mencabar minda bagi melengkapkan para graduan yang berkeupayaan menggunakan kemahiran berfikir secara kritis dan kreatif dalam menyelesaikan masalah (Kuh, 2001). Kemahiran menyelesaikan masalah merupakan salah satu daripada ciri pembelajaran berasaskan masalah (PBM) (Chin & Chia, 2008a). Penyelesaian masalah merupakan agenda yang penting dalam PBM Perakaunan. Penguasaan dan kemampuan pelajar menyelesaikan masalah dijadikan sebagai alat pengukur yang utama dalam PBM Perakaunan. Hal ini dibuktikan dalam kajian Lynch dan Wolcott (2001), dengan menggunakan “*The steps for better thinking model*” (SBT Model). Pengaplikasian pendekatan penyelesaian masalah kepada pelajar menggalakkan mereka berfikir dan menjana idea-idea baharu yang lebih kreatif dalam menghasilkan sesuatu produk yang lebih berkualiti (Sarimah Ismail & Abreza Atan, 2011).

Kemahiran Pengurusan Maklumat dan Pembelajaran Sepanjang Hayat (LOD 5)

Pembelajaran sepanjang hayat ialah istilah yang diberikan dalam pembelajaran secara berterusan sebagai perancangan pendidikan yang telah dipraktikkan di kebanyakan negara (Conrad & Wardrop, 2010). Siswazah berkemampuan untuk melakukan pembelajaran sendiri bagi memperoleh pengetahuan dan berkemahiran untuk mencari maklumat yang berkaitan dari pelbagai sumber dan menguruskannya dengan cekap. Siswazah perlu mempunyai hati terbuka untuk menerima dan mencetuskan idea-idea baru serta mengembangkan penerokaan sendiri (Alin, Fikri, & Kenny, 2017; Kementerian Pengajian Tinggi Malaysia, 2006).

Kemahiran mengurus dan keusahawanan (LOD 6)

Pada masa kini, ciri keusahawanan merupakan kemahiran yang penting dalam dunia keusahawanan (Van Gelderen, 2007). Ianya selaras dengan hasrat kerajaan untuk melahirkan modal insan yang memiliki kemahiran tersebut agar dapat memberi sumbangan kepada pembangunan ekonomi negara. Kemahiran asas dalam pengurusan perniagaan ialah berkemampuan untuk memulakan perniagaan baru, mengenal pasti peluang, mengurus perniagaan dan masa, berkomunikasi dengan baik, mengurus stress serta menyelesaikan masalah secara kreatif. Oleh yang demikian, majikan tidak memilih graduan yang mempunyai kelayakan akademik yang cemerlang sahaja, tetapi turut melihat kepada kemahiran graduan dari aspek spiritual dan keusahawanan (Li & Zhang, 2010). Objektif pendidikan keusahawanan adalah untuk membantu mengembangkan kemahiran pelajar dalam bidang perusahaan agar menjadi

inovatif, mengenal pasti peluang di tempat kerja dan dapat menguruskan sendiri (Jones et al., 2011). Selain itu, sesorang usahawan berupaya mengurus masa secara efektif bagi memenuhi objektif yang telah ditetapkan.

METODOLOGI

Populasi dan Sampel kajian

Populasi kajian ini terdiri daripada 86 pelajar Perakaunan kolej Matrikulasi Perak. Dalam kajian ini, 71 sampel yang terpilih berdasarkan asas penetapan jumlah sampel Krejcie dan Morgan (1970) mengikuti jurusan Perakaunan di matrikulasi. Ini kerana persampelan digunakan untuk mendapatkan data bagi membuat generalisasi berkenaan populasi yang dikaji (Creswell, 2014).

Instrumen Kajian

Kemahiran insaniah yang hendak dinilai telah distrukturkan supaya selari dengan kajian kes dalam tugas perakaunan. Setelah pelajar menjawab tugas perakaunan, pensyarah menggunakan instrumen yang disediakan oleh pengkaji untuk menilai tugas mereka. Pengkaji menyediakan instrumen kemahiran insaniah yang telah diadaptasi dan diubahsuai dari rubrik PNGK Bersepadu, Kementerian Pendidikan Tinggi (2016). Pengadaptasian dan pengubahsuaian dilakukan dari aspek penggunaan istilah dan struktur ayat yang lebih mudah difahami serta bersesuaian dengan tugas perakaunan pelajar di matrikulasi. Kesahan kandungan dan kesahan konstruk telah dilakukan terhadap instrumen kemahiran insaniah terlebih dahulu bagi menepati enam domain hasil pembelajaran dan prinsip pembinaan item dengan menggunakan borang semakan item. Skala Likert 10 mata telah digunakan dalam borang semakan item berdasarkan Skala Persetujuan Cohen Kappa dimana skala 1 menunjukkan sangat tidak setuju manakala skala 10 menunjukkan sangat setuju (Cohen, 1968). Pemurnian item yang dibina dilakukan oleh seorang *Subject Matter Expert* (SME) Perakaunan, dua pensyarah DG54 masing-masing dari kolej Matrikulasi Perlis dan Kedah serta seorang pensyarah Perakaunan di Universiti Utara Malaysia (UUM) bagi menyemak dan mengesahkan item-item yang digunakan dalam menilai kemahiran insaniah pelajar Perakaunan menerusi instrumen tersebut agar memenuhi kriteria dan elemen penilaian. Penelitian semula dan penambahbaikan dilakukan kepada item-item setelah mengambil kira segala komen dan cadangan yang dikemukakan oleh pakar.

Domain kemahiran insaniah yang terlibat dalam mengukur pencapaian pelajar Perakaunan ialah tanggungjawab sosial (LOD 1), nilai, sikap dan profesionalisme (LOD 2), kemahiran komunikasi, kepimpinan dan kerja berpasukan (LOD 3), kemahiran kritikal dan kemahiran menyelesaikan masalah (LOD 4), kemahiran pengurusan maklumat dan pembelajaran sepanjang hayat (LOD 5), kemahiran mengurus dan keusahawanan (LOD 6). Instrumen yang digunakan dalam kajian ini berbentuk tertutup. Bagi menguji kemahiran insaniah dalam kalangan pelajar Perakaunan matrikulasi, sebanyak 38 item yang telah digunakan setelah diubahsuai daripada Rubrik PNGK Bersepadu, Kementerian Pendidikan Tinggi- 2016. Daripada 38 item berikut tidak ada pernyataan item negatif dalam instrumen ini. Kesemua item yang digunakan dalam soal selidik diambil berdasarkan kriteria dan keperluan untuk tugas perakaunan di matrikulasi. Jadual 1 menunjukkan taburan item soal selidik sebelum kesahan dan selepas kesahan setelah digugurkan.

Jadual 1

Taburan Item Bagi Instrumen Kemahiran Insaniah

Domain Hasil Pembelajaran	Jumlah item sebelum kesahan	Bil. item digugurkan	Jumlah Item selepas kesahan
Tanggungjawab Sosial (LOD 3)	5	1	4
Nilai, Sikap dan Profesionalisme (LOD 4)	6	Tiada	6
Kemahiran Berkomunikasi, Kemahiran Kepimpinan dan Kemahiran Kerja Berpasukan (LOD 5)	13	1	12
Kemahiran Pemikiran Kritis dan Menyelesaikan Masalah (LOD 6)	5	Tiada	5
Pengurusan Maklumat dan Pembelajaran Sepanjang Hayat (LOD 7)	6	Tiada	6
Kemahiran Pengurusan dan Keusahawanan (LOD 8)	5	Tiada	5
Jumlah	40	2	38

Diubah suai daripada Rubrik PNGK Bersepadu, Kementerian Pendidikan Tinggi (2016).

Kesahan terhadap instrumen yang melibatkan ke enam-enam faktor menyumbang 65.54% variasi keseluruhan. Nilai ini boleh diterima dan mencukupi bagi penyelidikan sains sosial (Kutluca et al., 2010). Manakala kebolehpercayaan berhubung dengan konsistensi, kestabilan dan keteguhan skor (McMillan, 2007). Oleh yang demikian, instrumen kajian yang dibina telah digunakan dalam kajian rintis oleh penyelidik agar mempunyai kebolehpercayaan tidak kurang daripada 0.6 (Creswell, 2014).

Hasil instrumen ini terdiri daripada 38 item dan boleh digunapakai dalam mengukur kemahiran insaniah pelajar Perakaunan di matrikulasi dan dua daripadanya telah digugurkan atas dasar nilai kappa 0.40 dan ke bawah menunjukkan item tersebut kurang dapat mengukur konstruk yang dibina.

DAPATAN

Kemahiran Tanggungjawab sosial (LOD 1)

Kemahiran tanggungjawab sosial mempunyai 4 item sepertimana yang ditunjukkan dalam Jadual 2 bersama hasil kaedah pengestrakan dan putaran orthogonal (*varimax*). Ujian *Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)* keseluruhan untuk tanggungjawab sosial ialah 0.81 dan keputusan *Bartlett's Test of Sphericity* adalah signifikan. Keputusan menunjukkan bahawa tanggungjawab sosial dalam kalangan pelajar Perakaunan di matrikulasi menerangkan 65.85% daripada jumlah keseluruhan varians dengan beban faktor antara 0.62 hingga 0.80 dan nilai eigen sebanyak 7.59. Keputusan menunjukkan bahawa penggunaan domain kemahiran tanggungjawab sosial untuk mengukur tahap penguasaan kemahiran insaniah dan analisis faktor dianggap sesuai untuk digunakan dengan empat perkara kemahiran tanggungjawab sosial dalam kalangan pelajar Perakaunan di matrikulasi.

Jadual 2

Muatan faktor untuk kemahiran insaniah bagi item tanggungjawab sosial

Item Tanggungjawab Sosial	Muatan faktor
Pelajar berkebolehan mengawal emosi	0.80
Pelajar bekerja secara efektif bersama ahli kumpulan untuk mencapai objektif yang sama	0.70
Pelajar berkebolehan menghormati hak individu	0.66
Pelajar berkebolehan berinteraksi dengan pelajar lain	0.62

Nilai, Sikap dan Profesionalisme (LOD 2)

Nilai, Sikap dan Profesionalisme mempunyai 6 item sepertimana yang ditunjukkan dalam jadual 3 bersama hasil kaedah pengestrakan dan putaran orthogonal (*varimax*). Ujian *Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)* keseluruhan untuk nilai, sikap dan profesionalisme ialah 0.83 dan keputusan *Bartlett's Test of Sphericity* adalah signifikan. Keputusan menunjukkan bahawa nilai, sikap dan profesionalisme dalam kalangan pelajar Perakaunan di matrikulasi menerangkan 54.01% daripada jumlah varians dengan beban faktor antara 0.52 hingga 0.81 dan nilai eigen sebanyak 4.41. Keputusan menunjukkan bahawa penggunaan domain nilai, sikap dan profesionalisme untuk mengukur tahap penguasaan kemahiran insaniah dan analisis faktor dianggap sesuai untuk digunakan dengan enam perkara nilai, sikap dan profesionalisme dalam kalangan pelajar Perakaunan di matrikulasi.

Jadual 3

Muatan faktor untuk kemahiran insaniah bagi item nilai, sikap dan profesionalisme

Item nilai, sikap dan profesionalisme	Muatan faktor
Pelajar berintegriti ketika membuat tugas yang diberikan	0.81
Pelajar menunjukkan penampilan diri yang baik	0.70
Pelajar menunjukkan etika kerja yang baik semasa menjalankan tugas	0.70
Pelajar mengamalkan sikap proaktif dalam merangka tindakan lebih awal daripada jangkaan yang akan berlakunya kejadian	0.63
Pelajar menawarkan diri secara sukarela ketika membuat tugas yang diberikan	0.57
Pelajar bertanggungjawab ketika membuat tugas yang diberikan	0.52

Kemahiran Berkomunikasi, Kemahiran Kepimpinan dan Kerja Berpasukan (LOD 3)

Kemahiran berkomunikasi, kemahiran kepimpinan dan kerja berpasukan mempunyai 12 item sepertimana yang ditunjukkan dalam jadual 4 bersama hasil kaedah pengekstrakan dan putaran orthogonal (*varimax*). Ujian *Kaiser-Meyer-Olkin*(KMO) keseluruhan untuk kemahiran berkomunikasi, kemahiran kepimpinan dan kerja berpasukan ialah 0.74 dan keputusan *Bartlett's Test of Sphericity* adalah signifikan. Keputusan menunjukkan bahawa kemahiran berkomunikasi, kemahiran kepimpinan dan kerja berpasukan dalam kalangan pelajar Perakaunan di matrikulasi menerangkan 54.52% daripada jumlah varians dengan beban faktor antara 0.68 hingga 0.83 dan nilai eigen sebanyak 2.87. Keputusan menunjukkan bahawa penggunaan domain nilai, sikap dan profesionalisme untuk mengukur tahap penguasaan kemahiran insaniah dan analisis faktor dianggap sesuai untuk digunakan dengan dua belas perkara kemahiran berkomunikasi, kemahiran kepimpinan dan kerja berpasukan dalam kalangan pelajar Perakaunan di matrikulasi.

Jadual 4

Muatan faktor untuk kemahiran insaniah bagi item kemahiran berkomunikasi, kemahiran kepimpinan dan kerja berpasukan

Item kemahiran berkomunikasi, kemahiran kepimpinan dan kerja berpasukan	Muatan faktor
Kemahiran berkomunikasi	
Pelajar memberi maklum balas dengan tepat semasa sesi soal jawab	0.77
Pelajar menyampaikan idea dengan penuh keyakinan.	0.73
Pelajar menyampaikan idea secara lisan dengan jelas.	0.73
Pelajar berkebolehan membuat pembentangan	0.73
Pelajar mengamalkan kemahiran mendengar yang aktif semasa sesi soal jawab.	0.68
Kemahiran kepimpinan	
Pelajar berkebolehan mempamerkan kepimpinan berkesan.	0.83
Pelajar berkebolehan memimpin aktiviti kumpulan.	0.76
Pelajar berkebolehan memainkan peranan dengan bertanggungjawab dalam kumpulan.	0.76
Kemahiran kerja berpasukan	
Pelajar membina hubungan baik dengan memberi kerjasama dalam kalangan ahli kumpulan	0.80
Pelajar berkebolehan menghormati pandangan pelajar lain	0.78
Pelajar menunjukkan kesungguhan dalam melaksanakan tugas.	0.70
Pelajar berkebolehan menyumbang idea terhadap penyelarasan hasil usaha kumpulan.	0.68

Kemahiran pemikiran kritis dan menyelesaikan masalah (LOD 4)

Kemahiran pemikiran kritis dan menyelesaikan masalah mempunyai 5 item sepertimana yang ditunjukkan dalam jadual 5 bersama hasil kaedah pengekstrakan dan putaran orthogonal (*varimax*). Ujian *Kaiser-Meyer-Olkin*(KMO) keseluruhan untuk kemahiran pemikiran kritis dan menyelesaikan masalah ialah 0.79 dan keputusan *Bartlett's Test of Sphericity* adalah signifikan. Keputusan menunjukkan bahawa kemahiran pemikiran kritis dan menyelesaikan masalah dalam kalangan pelajar Perakaunan di matrikulasi menerangkan 61.91% daripada jumlah varians dengan beban faktor antara 0.68 hingga 0.83 dan nilai eigen sebanyak 2.80. Keputusan menunjukkan bahawa penggunaan domain kemahiran pemikiran kritis dan menyelesaikan masalah untuk mengukur tahap penguasaan kemahiran insaniah dan analisis faktor dianggap sesuai untuk digunakan dengan lima perkara kemahiran pemikiran kritis dan menyelesaikan masalah dalam kalangan pelajar Perakaunan di matrikulasi.

Jadual 5

Muatan faktor untuk kemahiran insaniah bagi item kemahiran pemikiran kritis dan menyelesaikan masalah

Item kemahiran pemikiran kritis dan menyelesaikan masalah	Muatan faktor
Pelajar berkebolehan menilai pandangan pelajar lain.	0.83
Pelajar berkebolehan untuk mengenal pasti masalah dalam tugas yang diberikan.	0.75
Pelajar berkebolehan mencari penyelesaian alternatif dalam tugas yang diberikan.	0.70
Pelajar berkebolehan untuk menganalisis masalah dalam tugas yang diberikan.	0.70
Pelajar berkebolehan membuat keputusan dalam menyelesaikan masalah tugas.	0.68

Kemahiran Pengurusan Maklumat dan Pembelajaran Sepanjang Hayat (LOD 5)

Kemahiran pengurusan maklumat dan pembelajaran sepanjang hayat mempunyai 6 item sepertimana yang ditunjukkan dalam jadual 6 bersama hasil kaedah pengekstrakan dan putaran orthogonal (*varimax*). Ujian *Kaiser-Meyer-Olkin*(KMO)keseluruhan untuk kemahiran pengurusan maklumat dan pembelajaran sepanjang hayat ialah 0.82 dan keputusan *Bartlett's Test of Sphericity* adalah signifikan. Keputusan menunjukkan bahawa kemahiran pengurusan maklumat dan pembelajaran sepanjang hayat dalam kalangan pelajar Perakaunan di matrikulasi menerangkan 53.06% daripada jumlah varians dengan beban faktor antara 0.53 hingga 0.74 dan nilai eigen sebanyak 2.30. Keputusan menunjukkan bahawa penggunaan domain kemahiran pengurusan maklumat dan pembelajaran sepanjang hayat untuk mengukur tahap penguasaan kemahiran insaniah dan analisis faktor dianggap sesuai untuk digunakan dengan enam perkara kemahiran pengurusan maklumat dan pembelajaran sepanjang hayat dalam kalangan pelajar Perakaunan di matrikulasi.

Jadual 6

Muatan faktor untuk kemahiran insaniah bagi item kemahiran pengurusan maklumat dan pembelajaran sepanjang hayat

Item kemahiran pengurusan maklumat dan pembelajaran sepanjang hayat	Muatan faktor
Pelajar mengamalkan pembelajaran sendiri.	0.74
Pelajar menunjukkan minat dalam meneroka maklumat yang berkaitan dengan tugas yang diberikan	0.71
Pelajar mempamerkan keinginan untuk menambah ilmu pengetahuan yang lebih mendalam	0.67
Pelajar mencari maklumat yang bersesuaian dengan tugas yang diberikan.	0.62
Pelajar menzahirkan idea secara berkesan dalam penulisan laporan tugas.	0.60
Pelajar menggunakan teknologi maklumat dalam mempamerkan maklumat.	0.53

Kemahiran Pengurusan dan Keusahawanaan (LOD 6)

Kemahiran pengurusan dan keusahawanaan mempunyai 5 item sepertimana yang ditunjukkan dalam jadual 7 bersama hasil kaedah pengekstrakan dan putaran orthogonal (*varimax*). KMO keseluruhan untuk kemahiran pengurusan dan keusahawanaan ialah 0.81 dan keputusan *Bartlett's Test of Sphericity* adalah signifikan ($p < .05$). Keputusan menunjukkan bahawa kemahiran pengurusan dan keusahawanaan dalam kalangan pelajar Perakaunan di matrikulasi menyumbang 58.38% daripada jumlah keseluruhan varians dengan beban faktor antara 0.68 hingga 0.78 dan nilai eigen sebanyak 1.89. Keputusan menunjukkan bahawa penggunaan domain kemahiran pengurusan dan keusahawanaan untuk mengukur tahap penguasaan kemahiran insaniah dan analisis faktor dianggap sesuai untuk digunakan dengan empat perkara kemahiran pengurusan dan keusahawanaan dalam kalangan pelajar Perakaunan di matrikulasi.

Jadual 7

Muatan faktor untuk kemahiran insaniah bagi item kemahiran pengurusan dan keusahawanaan

Item kemahiran pengurusan maklumat dan pembelajaran sepanjang hayat	Muatan faktor
Pelajar berkeyakinan dalam menyiapkan tugas	0.78
Pelajar berupaya mengurus masa dengan efektif dalam mengendalikan tugas.	0.73
Pelajar menyediakan penyata kewangan secara sistematik berdasarkan tugas	0.73
Pelajar bermotivasi dalam melaksanakan tugas	0.73
Pelajar merangka perancangan perniagaan yang relevan berdasarkan tugas.	0.68

Kebolehpercayaan Instrumen

Bagi memantapkan lagi pembangunan instrumen kemahiran insaniah, tahap kebolehpercayaan menggunakan pekali Alpha Cronbach digunakan selepas analisis faktor dijalankan. Kajian rintis dijalankan bagi mendapatkan nilai kebolehpercayaan instrumen. Nilai Alpha Cronbach bagi keseluruhan instrumen kemahiran insaniah adalah 0.88. Ini menunjukkan bahawa instrumen tersebut mempunyai nilai kebolehpercayaan yang baik kerana nilai alpha bagi enam domain hasil pembelajaran adalah melebihi 0.7. Skala Likert lima mata digunakan sebagai ukuran dalam soal selidik untuk menjamin kebolehpercayaan yang tinggi iaitu 1 (Sangat Lemah), 2 (Lemah), 3 (Memuaskan), 4 (Baik) dan 5 (Cemerlang).

Jadual 8

Nilai Kebolehpercayaan Bagi Pemboleh Ubah Kemahiran Insaniah

Domain	Item	Corrected Item-Total Correlation	Alpha
Kemahiran Tanggungjawab Sosial	4	.67 .63 .65 .65	.82
Nilai, Sikap dan Profesionalisme	6	.63 .60 .64 .59 .60 .55	.83
Kemahiran Berkomunikasi, Kemahiran Kepimpinan dan Kerja Berpasukan	12	.60 .56 .56 .62 .57 .66 .65 .57 .63 .65 .62 .61	.78
Kemahiran Pemikiran Kritis Dan Menyelesaikan Masalah	5	.72 .75 .57 .63 .56	.83
Kemahiran Pengurusan Maklumat dan Pembelajaran Sepanjang Hayat	6	.66 .53 .57 .58 .62 .56	.81
Kemahiran Pengurusan dan Keusahawanaan	5	.64 .65 .66 .52 .61	.82
Kemahiran Insaniah	38	.88	

Kesemua item dalam domain-domain hasil pembelajaran berasaskan kemahiran insaniah menunjukkan nilai korelasi *item-total* yang agak tinggi. Nilai kebolehpercayaan yang melebihi 0.6 boleh diterima dan digunakan dalam kajian (Hair, Black, Babin & Anderson, 2014). Dengan ini instrumen kemahiran insaniah dalam kalangan pelajar perakaunan yang disediakan oleh penyelidik adalah sesuai diukur dan membuktikan mempunyai ketekalan dalaman yang baik.

Hubungan Antara Pemboleh Ubah Kemahiran Insaniah

Kemahiran insaniah mempunyai hubungan positif yang signifikan dengan keenam-enam domain iaitu tanggungjawab sosial, nilai, sikap dan profesionalisme, kemahiran komunikasi, kepimpinan dan kerja berpasukan, kemahiran kritikal dan kemahiran menyelesaikan masalah, kemahiran pengurusan maklumat dan pembelajaran sepanjang hayat, kemahiran mengurus dan keusahawanaan. Ini menunjukkan ke semua domain mampu mengukur kemahiran insaniah melalui hubungan antara kekuatan semua domain yang terletak di antara 0.56 hingga 0.68. Menurut saiz korelasi yang diterjemahkan mengikut Hinkle Wiersma dan Jurs (2003), nilai korelasi ini menunjukkan hubungan yang sederhana antara pemboleh ubah kemahiran insaniah.

Jadual 9

Korelasi antara domain hasil pembelajaran dengan kemahiran insaniah

Domain	Kemahiran Insaniah (KI)
Tanggungjawab Sosial (LOD1)	0.64**
Nilai, Sikap dan Profesionalisme (LOD2)	0.68**
Kemahiran Berkomunikasi, Kemahiran Kepimpinan dan Kerja Berpasukan (LOD3)	0.59**
Kemahiran Pemikiran Kritis dan Menyelesaikan Masalah (LOD4)	0.57**
Kemahiran Pengurusan Maklumat dan Pembelajaran Sepanjang Hayat (LOD5)	0.68**
Kemahiran Pengurusan dan Keusahawanaan (LOD6)	0.56**

** Korelasi adalah signifikan pada tahap 0.01 (2-tailed)

PERBINCANGAN

Kajian ini bertujuan untuk membangunkan domain-domain hasil pembelajaran yang boleh dipercayai dan sah untuk mengukur kemahiran insaniah pelajar Perakaunan. Hasil daripada ujian analisis faktor, instrumen akhir kemahiran insaniah terdiri daripada 38 item yang dikategorikan kepada 6 konstruk. Kesahan konstruk adalah lebih wajar dan sesuai digunakan untuk mengesahkan instrumen berbanding prosedur yang lain (Nunally & Bernstein, 1994). Instrumen kemahiran insaniah ini mempunyai kebolehpercayaan yang tinggi dan juga kesahihan konstruk yang baik (Hair, Black, Babin & Anderson, 2014) serta boleh digunakan dalam mengukur tahap penguasaan kemahiran insaniah dalam kalangan pelajar Perakaunan di matrikulasi. Instrumen kemahiran insaniah ini mudah ditadbir oleh pensyarah kerana terdapat 38 item yang menggunakan skala Likert lima mata adalah sesuai dan tidak membebankan pensyarah untuk menilai pelajar (Ludwig et al., 2015). Di samping itu, instrumen kemahiran insaniah ini adalah mesra pengguna kerana ayat dan perkataan yang digunakan adalah ringkas dan mudah difahami. Instrumen ini juga sangat ekonomikal dari segi masa dan kecekapan kos (Walberg et al., 2012). Hal ini kerana pelajar dan pensyarah seringkali menghadapi masalah kekangan masa. Tambahan pula, instrumen kemahiran insaniah ini juga boleh digunakan ke atas pelajar yang mengambil subjek Perakaunan di peringkat STPM kerana pelajar-pelajar tersebut menggunakan kajian kes dalam tugas perakaunan sepertimana yang dilakukan oleh pelajar matrikulasi

KESIMPULAN

Kertas ini melaporkan pembangunan dan pengesahan instrumen kemahiran insaniah untuk mengukur tahap penguasaan kemahiran insaniah dalam kalangan pelajar Perakaunan di matrikulasi. Hasil kajian ini mengesahkan kesahihan dan kebolehpercayaan instrumen kemahiran insaniah dan membuktikan bahawa instrumen ini merupakan satu alat ukur dan boleh digunakan dalam menilai tahap penguasaan kemahiran insaniah.

RUJUKAN

- Alin, H., Fikri, M., & Kenny, D. I. (2017). What drive students to behave more environmentally friendly towards waste? *ASEAN Journal of Community Engagement*, 1(1), 41-58.
- Awayiga, J. Y., Onumah, J. M., & Tsamenyi, M. (2010). Knowledge and skills development of accounting graduates: The perceptions of graduates and employers in Ghana. *Accounting Education*, 19(1-2), 139-158.
- Chin, C., & Chia, L. G. (2008). Problem-based learning tools. *The Science Teacher*, 75(8), 44.
- Cohen, J. (1968). Weighted kappa: Nominal scale agreement provision for scaled disagreement or partial credit. *Psychological Bulletin*, 70(4), 213-220. <https://doi.org/10.1037/h0026256>.
- Conrad, D. & Wardrop, E. (2010). Exploring the contribution of mentoring to helping learners learn in RPL practice. *Canadian Journal for Studies in Adult Education*, 23 (1), 1-22.

- Creswell, J. W. (2014). *Educational Research: Pearson New International Edition : Planning, Conducting, and Evaluating Quantitative and Qualitative Research*. Educational Research (Vol. 4).
- Curtis, D. D. (2004). The assessment of generic skills. In *Generic Skills in Vocational Education and Training Research Readings* (pp. 136–156).
- De Villiers, R. (2010). The incorporation of soft skills into accounting curricula: preparing accounting graduates for their unpredictable futures. *Meditari Accountancy Research*, 18(2), 1–22. <https://doi.org/10.1108/10222529201000007>.
- Fortin, A., & Legault, M. (2010). Development of generic competencies: Impact of a mixed teaching approach on students' perceptions. *Accounting Education*, 19(1–2), 93–122. <https://doi.org/10.1080/09639280902888195>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2014). *Multivariate data analysis 7th edition*. Pearson Education.
- Hancock, P., Howieson, B., Kavanagh, M., Kent, J., Tempone, I., Segal, N., & Freeman, M. (2009). The roles of some key stakeholders in the future of accounting education in Australia. *Australian Accounting Review*, 19(3), 249–260.
- Hinkle, D. E., Wiersma, W., & Jurs, S. G. (2003). *Applied Statistics for the Behavioral Sciences*. *Applied Statistics for the Behavioral Sciences* (Vol. 663).
- Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Roseth, C. (2010). Cooperative Learning in Middle Schools: Interrelationship of Relationships and Achievement. *Middle Grades Research Journal*, 5(1), 1–18.
- Jones, C. G. (2011). Written and computer-mediated accounting communication skills: Employer perspective. *Business Communication Quarterly*, 74, 247–271.
- Jones, P., Miller, C., Jones, A., Packham, G., Pickernell, D., & Zbierowski, P. (2011). Attitudes and motivations of Polish students towards entrepreneurial activity. *Education and Training*, 53(5), 416–432.
- Kavanagh, M. H., & Drennan, L. (2008). What skills and attributes does an accounting graduate need? Evidence from student perceptions and employer expectations. *Accounting and Finance*, 48(2), 279–300.
- Kementerian Pendidikan Malaysia. (2018). Spesifikasi Kurikulum Perakaunan Program Matrikulasi Putrajaya, Kuala Lumpur.
- Kementerian Pendidikan Tinggi (2016). Rubrik PNGK bersepadu (iCGPA): Panduan pentaksiran hasil pembelajaran. Putrajaya, Kuala Lumpur.
- Kementerian Pengajian Tinggi. (2006). *Modul Pembangunan Kemahiran Insaniah (Soft Skills) Untuk Institusi Pengajian Tinggi Malaysia*. Selangor: Universiti Putra Malaysia.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W.(1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30. 607-610.
- Kuh, G. D. (2001). Assessing what really matters to students learning: Inside the national survey of students engagement. *Change: The Magazines of Higher Learning*, 33(3). 131-137.
- Kutluca, T. Arslan, S. & Ozpinar, I. (2010). Developing a scale to measure information and communication technology utilization levels. *Journal of Turkish Science Education*, 7(4), 37-45.
- Li, T., & Zhang, J. (2010). What determines employment opportunity for college graduates in China after higher education reform? *China Economic Review*, 21(1), 38–50.
- Ludwig, J. P., Faiz, E. B., Paloschi, R. B., & de Souza, J. (2015). Strategic planning: Analysis of efficiency methodology applied through likert scale . *Espacios*, 36(16), 1.

- Lynch, C. L., Wolcott, S. K., & Huber, G. E. (2001). Steps for Better Thinking Skill Patterns. *Wolcott Lynch. com*.
- Malaysians Qualifications Agency. (2012). Guidelines to Good Practices: Accreditation of Prior Experiential Learning. Petaling Jaya. Agensi Kelayakan Malaysia.
- McMillan, J. H. (2007). *Classroom assessment: Principles for effective standards-based instruction*. (4th ed.). Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Mohamad Zaid, M., Nordiana, M. N., Ali, S., & Rosnee, A. (2010). Kemahiran Insaniah di Politeknik Kementerian Pengajian Tinggi Malaysia. In *Kemahiran Insaniah: Kajian di Institusi-institusi Pengajian*.
- Mohd Anuar, A. R., & Norshahril, A. H. (2011). Kesan Persekitaran Terhadap Pembangunan Emosi Pelajar Di Fakulti Pendidikan, UTM [The environmental impact of emotional development of students at the faculty of education, UTM]. *Journal of Education Psychology & Counseling*, 141-161.
- Mohd Hasril A., Isma A. N., Fathin L. Z., & Norhayati, N. (2016). Tahap kemahiran generik pelajar Malaysia dalam proses pengajaran dan pembelajaran: Kajian kes pelajar Institusi Kemahiran Mara, Johor Baharu. *GEOGRAFIA-Malaysian Journal of Society and Space*, 12(3), 111-121.
- Mohd Zulkifli Mohd Ghazali. (2007). *Mendepani Cabaran Ke Arah Universiti Bertaraf Dunia*. Skudai Johor Baharu: Universiti Teknologi Malaysia.
- Mohd. Khamdani Sairi. (2010). *Pendekatan penerapan nilai murni perkhidmatan awam oleh pengetua dalam pengurusan sekolah*. (Tesis PhD, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi).
- Nunnally, J., & Bernstein, I.H.(1994). *Psychometric Theory*, New York: McGraw-Hill.
- Nurull Salmi & Isha Awang. (2017). Tahap kemahiran generik dalam kalangan pelajar Sarjana Muda Pendidikan di Ipta Malaysia: Satu kajian kes. *Journal of Holistic Student Development*. 4, (1). Page num?
- Pukelis, K., & Pilecikiene, N. (2010). Improvement of Generic Skills Development in Study Programmes of Higher Education: The Graduates' Viewpoint. *Quality of Higher Education*, 7, 108–131.
- Rodiah Idris, Siti Rahayah Ariffin, Noriah Mohd Ishak. (2009). Pengaruh kemahiran generik dalam kemahiran pemikiran kritikal, penyelesaian masalah dan komunikasi pelajar Universiti Kebangsaan Malaysia. *Malaysian Journal of Learning and Instruction*, 6, 103-140.
- Rozita. (2018). Isu kebolehpasaran dan kebolehgajian graduan pra-u tingkatan enam di bahagian Pantai Barat Selatan Sabah. *Journal of Global Business and Social Entrepreneurship*, 4(10), 96-105.
- Sarimah Ismail & Abreza Atan. (2011). Aplikasi pendekatan penyelesaian masalah dalam pengajaran mata pelajaran teknikal dan vokasional di Fakulti Pendidikan UTM. *Journal of Educational Psychology and Counseling*, 2, 113-144.
- Syed Ismail, S. M. & Ahmad, S. M. (2013). *Asas Kepimpinan dan perkembangan Profesionalisme*. Puchong: Multimedia Sdn. Bhd.
- Van Gelderen, M. (2007). Research based yet action oriented: Developing individual level enterprising competencies. Kertas kerja yang dibentangkan di *17th Global Conference – Internationalizing Entrepreneurship Education and Training*, 8 – 11 July, 2007, Faculty of Management and Economics, Gdansk University of Technology. Gdansk: Poland.
- Walberg, H. J., Fraser, B. J., Welch, W. W., Taylor, P., & Welch, W. (2012). A test of a model of educational productivity among senior high school students. *The Journal of Educational Research*, 79(3), 133–139.
- Wong, Y.M., Rosnidar, M., Syakirah, S. (2015). The use of critical reflection manual in writing reflective journal: A case study of Malaysian student teachers' perceptions. *GEOGRAFIA-Malaysian Journal of Society and Space*, 12(1), 8-18.